

ԱՀԱՎՈՐ ԳԻՇԵՐԸ

Posted on August 9, 2016 by Keghart

Category: [Opinions](#)

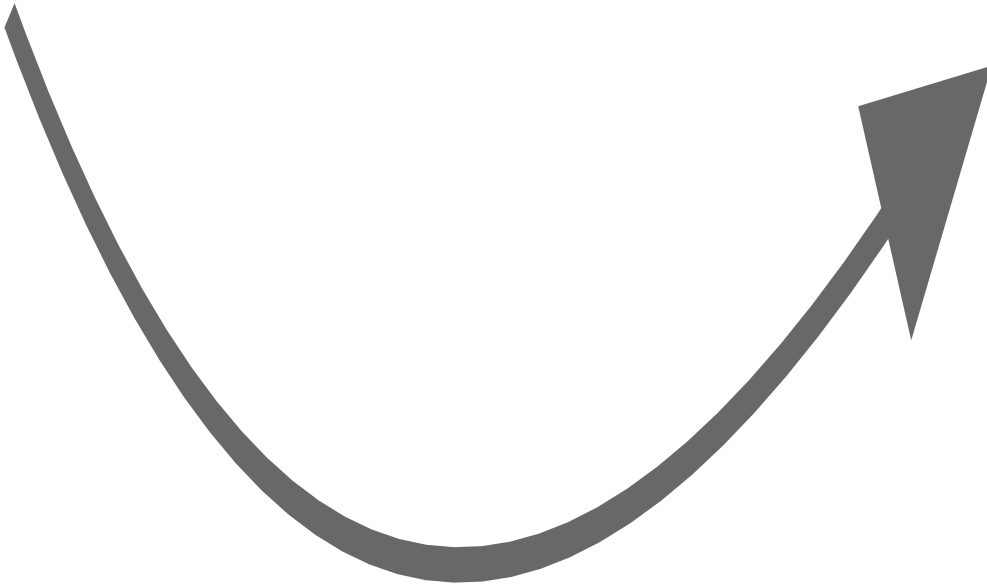

«Ի՞նչ Կը Մտածէ Միւս Թուրքը» Շարքէն

Ահմետ Ալթան, [«Բլաթֆորմ 24»](#), 17 Յուլիս 2016

Հայացուց՝ **Գրիգոր Կեօքճեան**, Պէյրուզ

Ինչպիսի երկրի մը մէջ ծնած ենք որ դեռ կեանքը նոր հասկնալու սկսած՝ զինուորական յեղաշրջում տեսանք, ապրելու մեր արկածախնդրութեան աւարտին մօտեցած՝ դարձեալ մեր դէմը զինուորական յեղաշրջում:

Մեզի հրամցուածը՝ անհիծեալ ծառի մը թունաւոր պտուղներն են միշտ:

Այնքան ատեն որ այս ծառին հողը եւ օդը չփոխուին, ըստ երեւոյթին թունաւոր այս պտուղները աւելի պիտի մեծնան եւ թոյնին ուժգնութիւնը գորանայ:

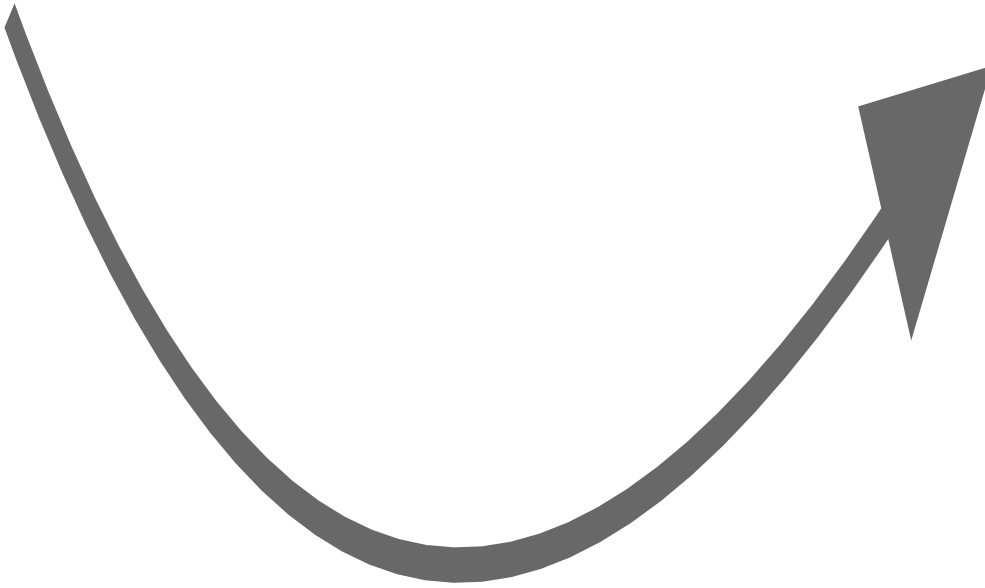
«Ի՞նչ Կը Մտածէ Միւս Թուրքը» Շարքէն

Ահմետ Ալթան, [«Բլաթֆորմ 24»](#), 17 Յուլիս 2016

Հայացուց՝ **Գրիգոր Կեօքճեան**, Պէյրուզ

Ինչպիսի երկրի մը մէջ ծնած ենք որ դեռ կեանքը նոր հասկնալու սկսած՝ զինուորական յեղաշրջում տեսանք, ապրելու մեր արկածախնդրութեան աւարտին մօտեցած՝ դարձեալ մեր դէմը զինուորական

Եղաշրջում:

Մեզի հրամցուածը՝ անիծեալ ծառի մը թունաւոր պտուղներն են միշտ:

Այնքան ատեն որ այս ծառին հողը եւ օդը չփոխուին, ըստ երեւոյթին թունաւոր այս պտուղները աւելի պիտի մեծնան եւ թոյնին ուժգնութիւնը զօրանայ:

Մենք հեռատեսիլներէն երգիծանքի նմանող բանի մը հետեւեցանք... Ամառնային գիշեր մը, ժամը 10ի շուրջ Պէյլերպէյի մէջ սկսած զինուորական յեղաշրջում մը, հաւանաբար եզակի դէպք յեղաշրջումներու պատմութեան մէջ: Այդ ժամերուն Վոսփորի ափերուն մարդիկ պտոյտի կ'ելլեն եւ ոչ թէ յեղաշրջումի:

Սակայն Պոլսոյ տարօրինակութիւնները՝ ինչպէս օրինակ կամուրջին մէկ կողմը փակելով միւսը բաց պահելը եւ կամ օդակայանի մուտքին 10 հոգի դրկելու արտառոցութիւնները ձեզ չխափեն:

Սարսափելի գիշեր մը ապրեցաւ այս երկիրը, որուն ազդեցութիւնը դեռ շատ երկար պիտի զգացուի:

Շուրջ երկու հարիւր (վերջին տուեալներով 240 Գ.Կ) մարդ մահացաւ: Բայց մանաւանդ երկրի մը գլխուն գալիք ամենաահաւոր բանը պատահեցաւ, զինուորը զինուորին զարկաւ:

«Թուրք սպան անկարելի է որ կրակ բանայ իր ժողովուրդին, հողին կամ մզկիթին վրայ» ըսուած զինուորը ազգին խորհրդարանը ռմբակոծեց:

Ըստ տեղեկութիւններու կալանուած են ապստամբութեան մասնակցած 70 զօրավար (վերջնական թիւը հասաւ 178ի Գ.Կ) եւ մեծամասնութիւնը սպայ 6000 զինուորական: Լրատուական միջոցներէն կը տեղեկանանք որ ձերբակալեալներուն մէջ կը գտնուին հրամանատար զօրավար մը, զինուորական բարձրագոյն խորհուրդի անդամ մը, զինուորական լրաքաղութեան բաժնի պետը, նախագահին գլխաւոր թիկնապահը եւ մեծ թիւով զօրաբաժիններու զօրավարներ: Կ'ըսուի որ ասոնք Ֆէթիւլլահ Կիլիւնի հետեւորդներ են եւ այլեւս պաշտօնականացած անունով՝ «Ֆէթօ»ականներ:

Այսպիսի պարագաներուն ամէն լսածիս չեմ հաւատար, բայց եթէ այս մարդիկը իսկապէս Կիլիւնական են, եթէ իրենք զիրենք հաւատացեալ հաւակնելով այս վատութիւնը գործեցին եւ եթէ այս երկրի ապագային սարսափելի այս հունտը նետեցին, ապա այս երկիրը զիրենք երբե՛ք պիտի չներէ... եւ պետք չէ ալ ներէ: Ով ուզէ թող ըլլայ, կարելի չէ ներողամիտ գտնուիլ նման ստորնութեան:

Եւ սակայն հանրութեան պետք է բացայայտուին այս մարդոց ունեցած յարաբերութիւնները իրենց ապացոյցներով: Պարզապէս «Ֆէթօ»ական պիտակաւորելով կարելի չէ անցնիլ այս գործին վրայէն:

Ինչպէս կ'ըլլայ որ տարիներով հետապնդուող Կիլիւնականներ զօրագունդի հրամանատար, սպայակոյտի լրաքաղութեան պետ, սպայակոյտի դիւանապետ եւ կամ նախագահին գլխաւոր թիկնապահը կրնան նշանակուիլ:

Եթէ այս մարդիկը «իրենց հրահանգները ստացան բանակէն դուրս գտնուող կեդրոնէ մը» ինչպէս որ կը պնդուի, ապա անոնք բանակային աստիճաններէն ինչպէս բարձրացան:

«Քառասուն տարուայ հարց է» ըսելով չեք կրնար խնդիրը փակուած համարել, այլապէս ինչպէս բացատրել վերջին տարիներուն կատարուած պաշտօնի բարձրացումներն ու նշանակումները:

Կրնայ ըլլալ որ բանակին մէջ գոյութիւն ունեցող բոլոր խառն ու վտանգաւոր կապերը «Ֆէթօ»ական պիտակաւորուած ծրարի մը մէջ թիւմելով տեսողութենէն կը հեռացուի:

Եթէ իսկապէս այդպէս կը կատարուի, այն ատեն շատ ակելի մեծ սպառնալիքներ ծածկուած կը մնան:

Հիմա անցնինք խնդրին ակելի վտանգաւոր տարողութեան:

Ամբողջ կեանքիս ընթացքին այնքան շատ յեղաշրջում կամ յեղաշրջումի փորձ տեսած եմ որ անոնց թիւը նոյնիսկ չեմ յիշեր: Հիմնուելով այս տեսածներու վրայ կրնամ հաստատել որ եթէ բանակի մը մէջ գոյութիւն ունի «70 զօրավարէ» բաղկացած զինուորական *խուկթա* մը, ապա մեծ հաւանակութեամբ տարբեր եւ նոյնիսկ ակելի բազմամարդ դիւով *խուկթաներ* ալ կան:

Անգամ մը որ յեղաշրջումի շարքը սկսի դիւրաւ չի վերջանար:

Որպէսզի կարենանք կանխել հաւանական աղետները հարկ է հարցնել երկու հարցում:

Ինչ պատահեցաւ որ Թուրքիան մտաւ այսպիսի յեղաշրջումի մթնոլորտի մը մէջ:

Տակաւին հինգ տարի առաջ համոզուած էինք որ այլեւս երբե՛ք յեղաշրջում պիտի չկատարուի, ինչ պատահեցաւ որ զինուորը զինուորին վրայ կրակ բացաւ, ակելի քան երկու հարիւր մարդ

սպաննուեցաւ եւ խորհրդարանը ռմբակոծուեցաւ:

2010ին երբ այլեւս վերջնականապէս վերջ գտած էր «յեղաշրջումները», ինչ բանն է որ 2016ին դարձեալ վերակենդանացուց այս ուրուականը:

Եթէ այս հարցումին չկարենանք իրապաշտօրէն պատասխանել ապա մեր յետագայ կենանքը շատ աւելի սարսափելի պիտի ըլլայ ցարդ մեր ապրածէն: Նախապէս շատ խօսուեցաւ որ աղետը կը մօտենայ, իշխանութիւնը բազմիցս զգուշացուեցաւ որ ուշադիր ըլլայ, գրողներ բազմաթիւ յօդուածներ հրապարակեցին այս նիւթին վրայ:

Նկատի առնող չեղաւ: Հիմա անգամ մը եւս կը կրկնեմ: Եթէ այս ծառին հողը չդարմացնէք, մեր առջեւ պիտի իյնայ աւելի մեծ թունաւոր պտուղ մը եւ ոչ ոք ապահովուած պիտի ըլլայ:

Եթէ քաղաքական իշխանութիւն մը իր ուղին շեղէ արդարութենէն եւ ժողովրդավարութենէն երկիրը կ'առաջնորդէ գազաններով լեցուն ճամբայ մը: Գազան մը կ'ոչնչացնէք ուրիշ մը կ'ելլէ ձեր դէմը, վայրագութիւնն ու գազանութիւնը վերջ չ'ունենար:

Այս վերջին վատութիւնը իրականութեան մէջ մեզի առիթ մը կը հրամցնէ, անշուշտ եթէ կարենանք օգտագործել:

Խաչմերուկի մը վրայ կը գտնուինք, կամ պիտի շարունակենք ընթանալ ժողովրդավարութենէն եւ արդարութենէն հեռացող ճամբէն եւ կամ պիտի վերադառնանք դեպի ժողովրդավարութիւն եւ օրէնքի ճամբան:

Ժողովրդավարութեան առարկայական դրսեւորումը անցեալ օր տեսանք միասնաբար երբ չորս քաղաքական կուսակցութիւններ խորհրդարանին մէջ միատեղ դէմ կանգնեցան յեղաշրջումին:

Երբ կարենանք խորհրդարանը վերածել ժողովրդավարութեան կեդրոնի, եթէ կարենանք ժողովուրդին կողմէ ընտրուածներուն աշխատանքը անկաշկանդ ապահովել սահմանադրութեան եւ օրէնքի սահմաններուն մէջ, եթէ ընտրուած կառավարութիւնը երկիրը կառավարէ սահմանադրութեան եւ օրէնքի սահմաններուն մէջ, այդ ժամանակ կրնանք փրկուիլ:

Տեսանք թէ որքան սփոփիչ եւ վստահութիւն ներշնչող տեսարան մըն էր չորս կուսակցութիւններուն միասնական դիրքորոշումը յեղաշրջումի դէմ, պետք է ուժգնօրէն փարիլ այս տեսարանին:

Սակայն եթէ այսպէս չ'ընենք, սահմանադրութիւնը անտեսենք, խորհրդարանը, օրէնսդրութիւնն ու կառավարութիւնը իրենց դերակատարութենէն զրկելով թեքինք դեպի զարտուղի ճամբաներ, մեր ապագան կ'ըլլայ սարսափելի:

Մի մոռնաք որ կը խօսինք երկրի մը մասին ուր միլիոնաւոր մարդիկ ատելութեամբ լեցուած են իրար դէմ, եւ այս նիւթերը կը քննարկենք անդունդի մը եզրին կանգնած:

Տեսէք, եթէ մարդու մը թոքին մէջ ուռ մը յայտնուի, ատիկա կ'արգիլէ որ մարմնի կարգ մը մասերուն թթուածին հասնի, ինչ որ պատճառ կ'ըլլայ մանրէներու կուտակումին եւ հիւանդը կը վարակուի թոքատապով:

Թողատապը կարելի է դարմանել, սակայն կրնայ կրկնուիլ, եւ ամէն անգամուն ակելի ծանր. իսկ ուռը տակաւ մեծնալով հարկ չկայ ըսելու թէ ինչ կ'ըլլայ արդիւնքը: Հիւանդը փրկելու համար պէտք է դարմանել ուռը. լաւանալու տարբեր միջոց չկայ:

Արդարութիւն եւ բարգաւաճում կուսակցութիւնը (Ա. Ե. Բ) այսօր ամէնէն շատ կը զայրանայ այն մարդոցմէ որոնք այս «ուռին» բուժման միջոցները կը բացատրեն, որ է «ժողովրդավարութեան եւ օրէնքին պաշտպանութիւնը»:

Ա. Ե. Բ. Կուսակցականները կը պնդեն որ «բժիշկը» բանտ նետելով է որ հիւանդը կը լաւանայ, մինչդեռ ուռը ակելի կը մեծնայ երբ զայն դարմանելու պատրաստ մարդիկը լռեցնէք:

Յեղաշրջումին յաջորդած զարգացումներու կարգին էին Սահմանադրկան դատարանի, Վճռաբեկ եւ Պետական ատեանի անդամներուն հակաօրինական ձերբակալութիւնները, սպառնական եւ ատելավառ արտայայտութիւններու տարածումն ու տեղեկատուական կայքերու կասեցումը, որոնք յուսադրիչ զարգացումներ չեն երբե՛ք:

Ասոնք պատճառ կ'ըլլան որ ուռը աճի:

Այս երկիրը փրկուեցաւ սարսափելի յեղաշրջումի փորձէ մը, սակայն եթէ չկարենանք փոխել այդ յեղաշրջումին տուն տուող պայմանները, նոր փորձաքներ անխուսափելի պիտի ըլլան:

Եթէ մթնոլորտը չփոխուի այս փորձանքը վերջ չունենար: Ափսոս կ'ըլլայ այս երկրին:

Չի բախցնենք վերջին այս առիթը:

Տեր կանգնինք ժողովրդավարութեան, օրէնքին, խորհրդարանին: Այս է մեր միակ փրկութիւնը: Ո՛չ որպէս գրող, այլ իբրեւ մէկը որ շատ ապրած եւ բազմաթիւ դէպքերու եւ փորձանքներու ականատես եղած է այս երկրին մէջ, կոչ կ'ընեմ երկրի բոլոր քաղաքագետներուն, ամուր կառչեցէք ժողովրդավարութեան եւ օրէնքին, եթէ չ'ընէք, օր մը կը յիշէք այս գրութիւնը սակայն շատ ուշ կ'ըլլայ:

